

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Kolejne kroki w kierunku zrównoważonej przyszłości Europy. Europejskie działania na rzecz zrównoważonego rozwoju”

[COM(2016) 739 final]

(2017/C 345/15)

Sprawozdawca: **Etele BARÁTH**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 8/12/2016
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	13.12.2016
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	15.6.2017
Data przyjęcia na sesji plenarnej	5.7.2017
Sesja plenarna nr	527
Wynik głosowania	124/0/7
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES wyraża rozczarowanie, że komunikat „Kolejne kroki w kierunku zrównoważonej przyszłości Europy” sprawia wrażenie, że wszystkie główne cele i wymogi programu działań ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030 zostały już ujęte i odpowiednio uwzględnione w istniejących politykach UE. W komunikacie nie wprowadzono do polityk UE takiej zmiany paradygmatu w związku z agendą na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, która zmierzałaby ku nowemu modelowi rozwoju bardziej zrównoważonemu pod względem gospodarczym, bardziej sprzyjającemu włączeniu społecznemu i w dłuższej perspektywie bardziej opłacalnemu z punktu widzenia ochrony środowiska. Tymczasem, jak zauważył Europejski Ośrodek Strategii Politycznej (EOSP) ⁽¹⁾ oraz Komitet w swoich wcześniejszych opiniach, taka zmiana paradygmatu jest pilnie potrzebna, aby móc właściwie wdrożyć w UE 17 celów zrównoważonego rozwoju (CZR), biorąc pod uwagę rosnące nierówności społeczne i wysoką stopę bezrobocia w Europie, a także obciążający ślad środowiskowy gospodarki UE.

1.2. EKES zawsze z zadowoleniem przyjmował fakt wykazywania się przez Komisję przywództwem podczas opracowywania agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030. Teraz, kiedy trzeba realizować 17 celów zrównoważonego rozwoju, EKES odnosi wrażenie, że tego zdecydowanego przywództwa ze strony UE brak, ponieważ ani nie przedstawiono ambitnego planu działań w zakresie realizacji tych celów do 2030 r., ani nie wykazano gotowości, by krytycznie ocenić i zmienić aktualną politykę UE.

1.3. Do tej pory agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 nie została wykorzystana w celu przedstawienia nowej, proaktywnej, transformacyjnej i pozytywnej narracji dla Europy, jak domagało się tego wiele głosów ze strony EKES-u, PE i społeczeństwa obywatelskiego: nowej wizji bardziej zrównoważonej Europy sprzyjającej włączeniu społecznemu, działającej w służbie obywateli i dbającej, by nikt nie został pominięty. Chodzi o stworzenie takiej przyszłościowej wizji, która opiera się na wartościach leżących u podstaw sukcesu modelu europejskiego: solidarności i prawach człowieka, sprawiedliwości społecznej i równości, demokracji i uczestnictwie, przedsiębiorczości i na odpowiedzialności za środowisko naturalne. Ani biała księga Komisji Europejskiej w sprawie przyszłości Europy, ani Deklaracja z Rzymu ogłoszona z okazji 60. rocznicy UE nie uznają w wystarczający sposób wartości zrównoważonego rozwoju dla obywateli europejskich.

⁽¹⁾ Uwagi strategiczne EOSP, *Sustainability Now! A European Vision for Sustainability*, 20 lipca 2016 r.; opinia EKES-u w sprawie forum europejskiego społeczeństwa obywatelskiego na rzecz zrównoważonego rozwoju (Dz.U. C 303 z 19.8.2016, s. 73); opinia EKES-u w sprawie „Zrównoważony rozwój: nakreślenie wewnętrznej i zewnętrznej polityki UE” (Dz.U. C 487 z 28.12.2016, s. 41).

1.4. EKES ubolewa, że Komisja nie uruchomiła partycypacyjnego procesu tworzenia nadrzędnej, zintegrowanej strategii działań na rzecz zrównoważonej Europy w perspektywie 2030 roku i później. Taka strategia jest potrzebna, by zapewnić konieczny długoterminowy horyzont czasowy, koordynację polityki i spójność wdrażania agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030. Taka strategia powinna być częścią nowych, jednolitych długoterminowych ram na okres po 2020 r.

1.5. EKES jest zaniepokojony brakiem koordynacji między UE a państwami członkowskimi we wdrażaniu agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030. Wspomniana nadrzędna strategia powinna posłużyć jako wspólne ramy dla skoordynowanych działań.

1.6. EKES docenia prace przeprowadzone przez Komisję w celu określenia potencjalnego wkładu dziesięciu priorytetów politycznych Komisji we wdrażanie agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030. EKES podkreśla jednak, że ukierunkowaniu polityki UE na cele zrównoważonego rozwoju powinna towarzyszyć dogłębna analiza rzeczywistych różnic w realizacji celów zrównoważonego rozwoju widocznych w UE. Jedynie ocena stanu faktycznego umożliwi UE określenie obszarów, w których konieczne jest uprzednie podjęcie działań, i dokonanie krytycznego przeglądu skuteczności obecnych polityk UE, jeśli chodzi o wdrażanie celów zrównoważonego rozwoju.

1.7. EKES z zadowoleniem przyjmuje decyzję Komisji o ustanowieniu platformy z udziałem wielu zainteresowanych stron, poświęconej realizacji celów zrównoważonego rozwoju w UE⁽²⁾. EKES zwraca uwagę, że trzeba zadbać o to, by w ramach tej platformy podmioty pozarządowe mogły na równych prawach współpracować z instytucjonalnymi przedstawicielami. Chodzi o to, by to pluralistyczne podejście przenieść z agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 do polityki UE. Platforma ta musi obejmować szeroki krąg podmiotów pozarządowych w pełnym cyklu realizacji celów zrównoważonego rozwoju w UE – od opracowywania nowych inicjatyw politycznych, długoterminowych strategii i działań mających na celu podnoszenie świadomości, poprzez przegląd i monitorowanie wdrażanej polityki, aż do wymiany najlepszych praktyk. Platforma powinna także ułatwić współpracę i nawiązywanie partnerstwa przez wiele podmiotów. EKES wniesie wkład w prace platformy, delegując swego członka, który będzie reprezentował Komitet w ramach platformy i dostarczy fachowej wiedzy, oraz ułatwiając kontakty ze społeczeństwem obywatelskim i angażując się w inne działania.

1.8. W odniesieniu do wspierania zrównoważonego rozwoju EKES sądzi, że wieloletnie ramy finansowe na okres po 2020 r. należy dostosować do priorytetów w zakresie zrównoważonego rozwoju w UE. Trzeba znacznie zwiększyć udział zasobów własnych i dochodów oraz sprawić, że wdrożenie będzie bardziej efektywne i skuteczne.

1.9. Zdaniem EKES-u istotne jest, aby wprowadzić, oprócz ogólnie przyjętego i dotychczas trafnego wskaźnika PKB, innych wskaźników umożliwiających pomiar nie tylko wzrostu gospodarczego, ale także jego wpływu i wyników pod względem dobrobytu obywateli i dobrostanu środowiska⁽³⁾. Wynika to stąd, że utrzymanie pożądanego procesu rozwoju do roku 2030 może być zagwarantowane jedynie poprzez zapewnienie i monitorowanie kompleksowych przemian społecznych i środowiskowych.

2. Wprowadzenie

2.1. W 2015 r. światowi przywódcy, przyjmując program działań ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030, porozumieli się co do działania na niespotykaną dotąd skalę, by położyć kres ubóstwu, chronić planetę, zapewnić ochronę praw człowieka i zagwarantować dobrobyt dla wszystkich. Wytyczono 17 celów zrównoważonego rozwoju (CZR) na rok 2030, które wymagają zmian transformacyjnych we wszystkich krajach, zarówno rozwijających się, jak i rozwiniętych.

2.2. W oparciu o wnioski z kilku konferencji EKES w 2016 r. przedstawił w trzech opiniach⁽⁴⁾ swoje zalecenia dotyczące realizacji w UE agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030.

⁽²⁾ C(2017) 2941 final.

⁽³⁾ Zob. opinia EKES-u „Nowe środki na rzecz wdrażania i zarządzania ukierunkowanych na rozwój – przegląd europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych i związane z tym zalecenia” (Dz.U. C 487 z 28.12.2016, s. 1); zob. także OECD, Measuring wellbeing and progress [mierzenie dobrobytu i postępu]: <http://www.oecd.org/statistics/measuring-well-being-and-progress.htm>.

⁽⁴⁾ Opinia EKES-u w sprawie forum europejskiego społeczeństwa obywatelskiego na rzecz zrównoważonego rozwoju (Dz.U. C 303 z 19.8.2016, s. 73); opinia EKES-u w sprawie „Zrównoważony rozwój: nakreślenie wewnętrznej i zewnętrznej polityki UE” (Dz.U. C 487 z 28.12.2016, s. 41); opinia EKES-u „Program działań do roku 2030 – Unia Europejska zaangażowana w zrównoważony rozwój na świecie” (Dz.U. C 34 z 2.2.2017, s. 58).

2.3. Komisja, publikując komunikat „Kolejne kroki w kierunku zrównoważonej przyszłości Europy”⁽⁵⁾, określiła swoje podejście do realizacji agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 jako części wewnętrznej i zewnętrznej polityki UE. Do komunikatu dołączono szereg innych dokumentów, w szczególności komunikat w sprawie nowego konsensusu europejskiego w sprawie rozwoju i komunikat w sprawie odnowionego partnerstwa z krajami AKP. EKES przedstawił szczegółowo swoje stanowisko odnośnie do tych komunikatów w osobnych opiniach⁽⁶⁾.

3. Uwagi ogólne

3.1. Jak zaznaczono we wstępie do komunikatu, UE jest zdeterminowana, aby pełnić rolę prekursora we wdrażaniu programu działań na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030⁽⁷⁾.

3.2. Jednakże Komisja nie sprostала wyzwaniu i nie wykazała się przywództwem, gdyż nie przedstawiła ambitnego programu działań na rzecz realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

3.3. Komunikat nie osiągnął swego celu wskazanego w programie prac Komisji na rok 2016, jakim było przedstawienie nowego podejścia mającego na celu zapewnienie Europie wzrostu gospodarczego oraz zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego po 2020 r., a także wdrożenie celów zrównoważonego rozwoju w unijnej polityce wewnętrznej i zewnętrznej w zintegrowany sposób.

3.4. Z komunikatu wynika, że odpowiedź UE na agendę na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 obejmuje dwa podejścia: pełne włączenie celów zrównoważonego rozwoju do bieżących strategii politycznych UE oraz refleksję na temat długoterminowej realizacji tych celów po roku 2020.

3.5. EKES docenia widoczne w omawianym komunikacie wysiłki Komisji, by powiązać cele zrównoważonego rozwoju z obecnymi strategiami politycznymi UE i z dziesięcioma priorytetami prac Komisji. Jednak w komunikacie skoncentrowano się zbyt mocno na bieżącej realizacji strategii politycznych UE. Komisja nie postrzega agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 jako wezwania do krytycznego przeglądu i zmiany swoich własnych strategii politycznych. W komunikacie nie odzwierciedlono zmiany paradygmatu, jaką stanowią cele zrównoważonego rozwoju⁽⁸⁾: chodzi tu o nowy model rozwoju bardziej zrównoważonego pod względem gospodarczym, bardziej sprzyjającego włączeniu społecznemu i w dłuższej perspektywie bardziej opłacalnego z punktu widzenia ochrony środowiska oraz zapewniającego, aby zasoby naszej planety były sprawiedliwie dzielone pomiędzy ludność świata, której liczba stale rośnie⁽⁹⁾.

3.6. Do tej pory ani Komisja, ani Rada nie wykorzystały agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 do przedstawienia nowej, proaktywnej, transformacyjnej i pozytywnej narracji dla Europy, jak domagało się tego wiele głosów ze strony EKES-u, PE⁽¹⁰⁾ i społeczeństwa obywatelskiego: nowej wizji bardziej zrównoważonej Europy sprzyjającej włączeniu społecznemu, działającej w służbie obywateli i dbającej, by nikt nie został pominięty⁽¹¹⁾. Ani biała księga Komisji Europejskiej w sprawie przyszłości Europy, ani Deklaracja z Rzymu ogłoszona przez przywódców 27 państw członkowskich, Komisję, Radę Europejską i Parlament Europejski z okazji 60. rocznicy UE nie odzwierciedlają w wystarczający sposób wartości długoterminowego zrównoważonego rozwoju dla obywateli europejskich ani potrzeby osiągnięcia takiego rozwoju przez zjednoczoną Europę.

3.7. Ponadto komunikat nie zawiera pilnie potrzebnych ram dla przyszłych działań na rzecz wdrożenia agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030. Jak dotąd Komisja nie zamierza uruchomić partycypacyjnego procesu tworzenia nadrzędnej, zintegrowanej strategii działań na rzecz zrównoważonej Europy w perspektywie 2030 roku i później, czego domagał się EKES⁽¹²⁾. Obecne europejskie ramy strategiczne dotyczą okresu do 2020 r. Jest to nie do przyjęcia, nie tylko dlatego, że program działań ONZ wytycza działania do 2030 r., a paryskie porozumienie klimatyczne ma jeszcze dłuższą perspektywę czasową, ale także biorąc pod uwagę czas trwania procesów modernizacji gospodarczej i społecznej. Należy

⁽⁵⁾ COM(2016) 739 final.

⁽⁶⁾ Opinia EKES-u „Program działań do roku 2030 – Unia Europejska zaangażowana w zrównoważony rozwój na świecie” (Dz.U. C 34 z 2.2.2017, s. 58).

⁽⁷⁾ COM(2016) 739 final, s. 3.

⁽⁸⁾ „We need to turn around our economies” – przemówienie wiceprzewodniczącego Komisji Fransa Timmermansa na szczycie ONZ w dniu 27 września 2015 r.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 487 z 28.12.2016, s. 41, pkt 3.4.

⁽¹⁰⁾ Rezolucja z 12 maja 2016 r. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2016-0224+0+DOC+XML+V0//PL>.

⁽¹¹⁾ Wspólny apel do przywódców europejskich, kierowany przez europejskie zrzeszenia organizacji społecznych i związków zawodowych, 21 marca 2017 r. „Jakiej chcemy Europy?” https://concordeurope.org/wp-content/uploads/2017/03/EuropeWeWant_-_Statement_Polish_201703.pdf?1855fc; Oświadczenie Solidar: „Our Common Future” <http://www.solidar.org/en/news/statement-our-common-european-future>.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 487 z 28.12.2016, s. 41, pkt 1.5.

stworzyć jedną nadrzędną strategię na okres po 2020 r. opartą na dziesięciu priorytetach prac Komisji Europejskiej, strategii „Europa 2020” i jej siedmiu inicjatywach przewodnich oraz na 11 tematycznych celach polityki spójności UE z uwzględnieniem wieloletnich ram finansowych po roku 2020.

3.8. Komisja nie stosuje w pełni wielopodmiotowego podejścia określonego w agendzie na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030. W przeciwieństwie do procesu prowadzącego do przyjęcia tej agendy podejście Komisji nie było do tej pory wystarczająco przejrzyste i pluralistyczne.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. *Identyfikacja polityk europejskich przyczyniających się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju (rozdział 2.1 komunikatu)*

4.1.1. Identyfikacja ta wygląda na inwentaryzację dokumentów: jest to kompilacja strategii politycznych UE, które w taki czy inny sposób są związane z 17 celami zrównoważonego rozwoju. W każdym razie nie odzwierciedla ona wystarczająco realiów w Europie. Nie uzasadnia też stwierdzenia Komisji, że wszystkie 17 celów zrównoważonego rozwoju jest przedmiotem działań europejskich, ponieważ nie dokonano oceny, czy strategię te są rzeczywiście skuteczne, czy też osłabione innymi sprzecznymi środkami. Na przykład strategia „Europa 2020” jest wymieniona jako odnosząca się do celów zrównoważonego rozwoju dotyczących ubóstwa i nierówności, lecz nie ma żadnej wzmianki o tym, że odpowiednie główne cele strategii „UE 2020” nie zostaną osiągnięte.

4.1.2. Dlatego też identyfikacja polityk UE musi być uzupełniona szczegółową analizą luk, aby ocenić, w jakim punkcie naprawę znajduje się UE, jeśli chodzi o realizację celów zrównoważonego rozwoju⁽¹³⁾. Tylko rzeczywista weryfikacja pozwoli europejskim decydom określić właściwe priorytety dla realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Wnioski, jakie Komisja wyciągnęła z przeprowadzonej w tym punkcie identyfikacji nie są wiarygodne ani oparte na faktach.

4.1.3. Równoległe do komunikatu, Eurostat opublikował wstępne dane statystyczne na temat obecnej sytuacji w państwach członkowskich UE w odniesieniu do celów zrównoważonego rozwoju⁽¹⁴⁾. Jednakże Komisja nie podjęła próby stworzenia niezbędnych powiązań między identyfikacją polityk, danymi statystycznymi i określeniem priorytetów politycznych na rzecz realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

4.1.4. EKES ma nadzieję, że wprowadzenie całościowych ram monitorowania realizacji celów zrównoważonego rozwoju w UE pozwoli na bardziej merytoryczne podejście do określenia najważniejszych luk i wyzwań dla UE w odniesieniu do agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030.

4.1.5. Jak już EKES wspominał, obszary, w których UE musi najwięcej zrobić, aby osiągnąć cele zrównoważonego rozwoju, to ograniczenie śladu środowiskowego i stworzenie w Europie warunków bardziej sprzyjających włączeniu społecznemu: chodzi tu o cel 12 (zrównoważone wzorce konsumpcji i produkcji); cel 13 (działania na rzecz łagodzenia zmiany klimatu i jej skutków); cele 14 i 15 (zachowanie ekosystemów); cel 2 (zrównoważone rolnictwo); cel 9 (inwestowanie w infrastrukturę i innowacje); cel 10 (zmniejszenie nierówności); cel 8 (godna praca i zatrudnienie); cel 1 (ograniczenie ubóstwa); cel 5 (równość płci); cel 4 (edukacja)⁽¹⁵⁾.

4.2. *Wkład 10 priorytetów Komisji w realizację agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 (rozdział 2.2 komunikatu)*

4.2.1. W komunikacie Komisja przedstawia, w jaki sposób jej dziesięć priorytetów prac może przyczynić się do wdrażania celów zrównoważonego rozwoju. Jednak Komisja powinna również mieć odwagę, by zmienić lub dostosować w razie potrzeby swoje priorytety prac w celu pełnego wykorzystania wszystkich potencjalnych synergii z pracami dotyczącymi realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

4.2.2. EKES uważa, że należy zwrócić większą uwagę na kulturowy aspekt zrównoważonego rozwoju oraz na rolę komunikacji w propagowaniu agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 487 z 28.12.2016, s. 41, pkt 1.7.

⁽¹⁴⁾ Eurostat, *Sustainable Development in the European Union*, 2016 r.

⁽¹⁵⁾ Dz.U. C 487 z 28.12.2016, s. 41, pkt 4.1.

4.3. Ład administracyjno-regulacyjny (rozdział 3.1 komunikatu)

4.3.1. EKES zaleca, by wraz z długoterminową strategią wdrażania programu działań na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030 wprowadzić ramy zarządzania i koordynacji. Miałyby to zapewnić spójność między środkami scentralizowanymi i zdecentralizowanymi, jak również zaangażowanie zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego na poziomie krajowym i regionalnym.

4.3.2. Europejski semestr należy przekształcić w instrument pionowej, wielopoziomowej koordynacji realizacji celów zrównoważonego rozwoju w państwach członkowskich⁽¹⁶⁾. Niestety Komisja w swym komunikacie nie korzysta z okazji, by dalej rozwinąć w tym kierunku instrument europejskiego semestru.

4.3.3. EKES uważa, że choć od 2010 r. zrównoważony rozwój jest uwzględniany w strategii „Europa 2020”, to wciąż nie osiągnięto spójności między celami gospodarczymi, społecznymi i środowiskowymi. Mechanizmy zapewniające spójność polityki na rzecz zrównoważonego rozwoju powinny zostać wzmocnione.

4.3.4. EKES z zadowoleniem przyjmuje bardziej zintegrowane podejście oparte na nowej strukturze Komisji i koordynującej roli pierwszego wiceprzewodniczącego w prowadzeniu prac nad realizacją celów zrównoważonego rozwoju. Jednakże jednostki koordynujące w Komisji trzeba wyposażyć w wystarczające możliwości w celu odpowiednio dynamicznego prowadzenia tych procesów.

4.3.5. Przywódcy UE powinni wykorzystać potencjał lepszego sprawowania rządów, by poprawić zarządzanie, zrozumieć znaczenie przekrojowej metody koordynacji mającej na celu poprawę interakcji i ewentualnie przekazanie kontroli podmiotom społeczno-gospodarczym na etapie przygotowania, tak aby skuteczniej realizować zasadę uczestnictwa. Dzięki temu będą mogli skorzystać z ogromnych ukrytych sił, które zadziałają w trakcie procesu wdrażania.

4.3.6. Komunikat Komisji nie porusza jednak niestety kwestii, w jaki sposób uznawać i wzmacniać ten proces.

4.4. Finansowanie (rozdział 3.2 komunikatu)

4.4.1. Ustalenie wieloletnich ram finansowych na okres po 2020 r. należy wykorzystać jako okazję, by dostosować wydatkowanie środków UE do realizacji priorytetów w zakresie zrównoważonego rozwoju w UE.

4.4.2. EKES zgadza się, że UE powinna dalej rozwijać system wsparcia uwzględniającego także wymogi związane ze zrównoważonym rozwojem, aby zwiększyć wydajność gospodarki na szczeblu terytorialnym, regionalnym i lokalnym, a jednocześnie przyczynić się do rozwoju wspólnego dobra. Dobrobyt gospodarczy powinien stanowić podstawę osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju, ale należy również wprowadzić zasady nakładające obowiązek realizacji celów społecznych i środowiskowych. EKES uważa, że reforma europejskiego systemu podatkowego mogłaby wzmocnić wzrost środków budżetowych i zachęcać do lepszego wdrażania agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030.

4.4.3. Komisja kładzie szczególny nacisk na problematykę zrównoważonego finansowania. EKES podkreśla zwłaszcza że istnieje potrzeba zapewnienia odpowiednich warunków ramowych dla inwestorów prywatnych i publicznych na przeprowadzanie potężnych inwestycji długoterminowych w modernizację infrastruktury i innowacje, które są niezbędne dla łatwiejszego przejścia ku bardziej zrównoważonej gospodarce⁽¹⁷⁾.

4.5. Pomiar postępu (rozdział 3.3 komunikatu)

4.5.1. EKES docenia zamiar Komisji, by prowadzić szczegółowe i regularne monitorowanie celów zrównoważonego rozwoju w kontekście UE, opierając się na szerszej gamie procesów monitorowania prowadzonych w całej Komisji, agencjach, ESDZ i państwach członkowskich. Brak jest jednak szczegółowych informacji na temat tego, jak ten system monitorowania miałby wyglądać.

4.5.2. EKES z zadowoleniem przyjmuje prace podejmowane przez ESTAT na podstawie zestawu wskaźników służących do monitorowania realizacji celów zrównoważonego rozwoju w UE. EKES podkreśla, że decyzje dotyczące monitorowania, a w szczególności opracowania wskaźników, mają istotne implikacje polityczne. W związku z tym dalszy rozwój wskaźników musi być przedmiotem dyskusji oraz przejrzystych konsultacji ze społeczeństwem obywatelskim.

⁽¹⁶⁾ Dz.U. C 487 z 28.12.2016, s. 41, pkt 1.11 (opinia EKES-u w sprawie rocznej analizy wzrostu gospodarczego na 2017 r.; Dz.U. C 173 z 31.5.2017, s. 73).

⁽¹⁷⁾ Opinia EKES-u w sprawie „Zrównoważonego rozwoju: nakreślenie wewnętrznej i zewnętrznej polityki UE” (Dz.U. C 487 z 28.12.2016, s. 41); zob. także opinia EKES-u w sprawie długoterminowego finansowania (Dz.U. C 327 z 12.11.2013, s. 11); zob. także *The Green Book*, rząd Zjednoczonego Królestwa, https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/220541/green_book_complete.pdf.

4.5.3. EKES oczekuje, że w następstwie publikacji regularnych sprawozdań z monitorowania celów zrównoważonego rozwoju przez ESTAT oraz dzięki wystarczającemu okresowi czasu umożliwiającemu organizacjom społeczeństwa obywatelskiego konsultacje ze swoimi okręgami wyborczymi, dojdzie do dialogu za pośrednictwem platformy skupiającej wiele zainteresowanych stron na temat wniosków wynikających z procesu monitorowania i na temat niezbędnych środków przeglądu strategii.

4.5.4. Liczne analizy EKES-u potwierdzają, że istotne jest, aby wprowadzić, oprócz ogólnie przyjętego i dotychczas trafnego wskaźnika PKB, innego wskaźnika, obrazującego nie tylko wzrost gospodarczy, ale także jego wpływ i wyniki (wynik krajowy brutto). Monitorowanie pożądanego procesu rozwoju do 2030 r. musi opierać się na kompleksowym zestawie wskaźników gospodarczych, społecznych i środowiskowych⁽¹⁸⁾.

4.5.5. Ramy monitorowania powinny również łączyć się z europejskim semestrem.

4.5.6. Agenda ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 nakłada na rządy wymóg ustanowienia ram monitorowania i przeglądu, czyli ustanowienie instrumentów pełnego politycznego cyklu opracowania strategii, jej wdrażania, monitorowania i przeglądu. Etap przeglądu nie został uwzględniony w komunikacie. Powodem takiej sytuacji może być fakt, że brak jest nadrzędnej strategii i planu działania na rzecz realizacji celów zrównoważonego rozwoju, które mogłyby podlegać regularnemu przeglądowi.

4.6. Podział odpowiedzialności i podejście oparte na udziale wielu zainteresowanych stron

4.6.1. Cele zrównoważonego rozwoju to program angażujący wiele zainteresowanych stron. Można je realizować wyłącznie pod warunkiem że społeczeństwo obywatelskie, przedsiębiorstwa, związki zawodowe, społeczności lokalne i inne zainteresowane strony będą brać w tym procesie aktywny udział i wezmą za niego odpowiedzialność. Mechanizmy zarządzania partycypacyjnego muszą zagwarantować, że społeczeństwo obywatelskie będzie zaangażowane na wszystkich poziomach: od poziomu lokalnego i krajowego po poziom europejski i ONZ. Osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju wymaga, by instytucje i wszystkie zainteresowane strony współpracowały w sposób zintegrowany w różnych sektorach.

4.6.2. Komisja postanowiła ostatnio utworzyć platformę zrzeszającą wiele zainteresowanych stron, poświęconą realizacji celów zrównoważonego rozwoju w UE⁽¹⁹⁾. EKES z zadowoleniem przyjmuje ten nowy projekt i oferuje swoją pomoc, by platforma okazała się sukcesem.

4.6.3. EKES jest jednak rozczarowany, że Komisja w swoim komunikacie nie odpowiedziała na propozycję EKES-u dotyczącą ustanowienia Europejskiego Forum na rzecz Zrównoważonego Rozwoju we współpracy z Komisją Europejską oraz na jego zalecenia, jak zaprojektować takie forum⁽²⁰⁾. Zalecenia te opierały się na wynikach prezentacji na temat proponowanego forum, które miały miejsce podczas konferencji, spotkań grup roboczych Rady, spotkań w Komisji i konsultacji z zainteresowanymi stronami, w trakcie których uczestnicy wyrażali poparcie dla idei forum.

4.7. EKES docenia fakt, że Komisja w swojej decyzji o powołaniu platformy wielu zainteresowanych podmiotów rozszerzyła zakres jej zadań w odniesieniu do monitorowania wdrażania celów zrównoważonego rozwoju i wymiany najlepszych praktyk, a także, że uwzględniła doradczą rolę przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego w procesie refleksji nad długoterminową realizacją celów zrównoważonego rozwoju, a także ich zaangażowanie w monitorowanie i przegląd polityki dotyczącej wdrażania. Platforma powinna także ułatwić współpracę i nawiązywanie partnerstwa przez wiele podmiotów. EKES uważa, że taka platforma oparta na uczestnictwie musi odgrywać kluczową rolę w nowym europejskim systemie rządów, który powinien charakteryzować się wspólną odpowiedzialnością.

Bruksela, dnia 5 lipca 2017 r.

Georges DASSIS
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹⁸⁾ Zob. więcej informacji na temat: *genuine progress indicator* [rzeczywisty wskaźnik postępu], *happy planet index* [wskaźnik szczęśliwej planety], *footprint index* [wskaźnik śladu środowiskowego] itp.

⁽¹⁹⁾ C(2017) 2941 final.

⁽²⁰⁾ Opinia EKES-u w sprawie forum europejskiego społeczeństwa obywatelskiego na rzecz zrównoważonego rozwoju (Dz.U. C 303 z 19.8.2016, s. 73).